

НА МЕЖІ МІЖ НАЙГУСТІШОЮ ТЕМРЯВОЮ І ПЕРЕМОЖНИМ СВІТАНКОМ

Летимо кудись у невідоме завтра. Летимо – бо дуже швидко змінюється перебіг подій навколо. І тому постійно дивуємося: «Так це смертовбивство з неба вже четвертий рік триває?.. Справді – четвертий? Не може бути такого!..». Однак це все-таки відбувається... І ми опинилися прямо на межі між темрявою і нашим переможним світанком. Ми живемо в оточенні смертей і водночас дуже-дуже хочемо вирватись назовні. Але – куди й навіщо? Бо пихата ворожа зграя нас ненавидить і хоче знищити: всіх. Тому треба її будь-що зупинити. І – перемогти. А потім уже – все інше...

Тому не дивно, що ведучий радіо «НВ» Дмитро Тузов твердить: «Вас будуть лякати. Вас будуть принижувати. Вам будуть пояснювати, що перемогти ви все одно не зможете. Вам будуть говорити, що ви неповноцінні, а ворог освічений і досвідчений. Вам будуть говорити, що ви ніхто і звати вас ніяк. Що вас всі зрадили. А ви не вірте. Ви робіть свою справу. Щодня і щохвилини. Вперто і неухильно. Стріляйте. Піднісьте набої. Накладайте турнікети. Збирайте дрони. Розповідайте правду. Надихайте. Бийте корупціонерів. Створіть ефективні системи управління і бізнесу. Не здавайтесь. За жодних умов...».

А Надзвичайний і Повноважний посол України у Великій Британії і Північній Ірландії, Головнокомандувач ЗСУ в 2021–2024 роки Валерій Залужний підкреслює:

«Я неодноразово повторював, що природа сучасної війни змінилася і продовжує змінюватися. Коли я кажу про природу війни, я маю на увазі не лише безпілотники, що захопили поле бою. Ніколи не вигадайте собі, що вам потрібна трансформація оборонної промисловості або переозброєння. Вам потрібна нова державна політика. Як це було колись – за часів приборкання атомної енергії або освоєння космосу. Я кажу про технології, які продовжують розвиватися, кажу про нову науку, про виробництво і, звісно, про застосування збройних сил. А це і нова тактика, і нова організація, нові доктрини, нова підготовка і оборонне планування...»

Приблизно в той же час (у першій декаді травня цього року) єврокомісар з питань оборони у складі Єврокомісії ЄС Андріс Кубілюс наполягає ось на чому:

«...перше, що ми можемо зробити, – це зібрати цільові спроможності держав-членів. Це дозволить побачити спільні потреби усіх держав ЄС разом. На основі цього ми підготуємо план оборонного виробництва. По-друге, переозброєння потребує фінансування. Це передбачено планом ReArm Europe, який передбачає додаткові 800 млрд євро на оборону держав-членів ЄС. По-третє, у червні ми також ухвалили дуже важливий закон про спрощення у сфері оборони. Він має усунути існуючі бюрократичні перешкоди, які заважають оборонній промисловості розширити виробництво. Четверте – це питання інновацій в оборонній промисловості. І п'ятий пункт, також дуже важливий: восени ми опублікуємо так званий документ про військову мобільність, який стосується нашої готовності швидко переміщати військові засоби в разі потреби...».

Всі вони разом (і Дмитро Тузов, і Валерій Залужний, і Андріс Кубілюс) орієнтують нас, українців, на майбутню перемогу над ворогом. Вони ж (кожен – на своєму місці) роблять все для того, аби ця перемога обов'язково стала реальністю. І матеріали про це (з профілю на ФБ, з «Європейської правди», з «Української правди») розміщені у центральній частині травневого випуску нашої газети (на 3-6 сторінках) під шапкою: «На межі між найгустишою темрявою і ПЕРЕМОЖНИМ СВІТАНКОМ». Там же – й інші, дуже цікаві за своїм змістом. Зокрема, – під такими заголовками: «Мир чи підготовка до нової війни? Аналіз мілітаризації окупованих територій України», «Тепер слово за Брюсселем: цю війну можна завершити поразкою Путіна», «Гроші мають ходити за рекрутом. Як за допомогою приватної ініціативи можна покращити БЗВП».

КОЛИ ВЖЕ НЕ В ПОЛОНІ, А НА РІДНІЙ ЗЕМЛІ...

Кожен новий день – це наче ще черговий крок у повну невідомість. Бо фактично неможливо планувати щось (хоч це і необхідно) в умовах цієї жорстокої війни. Тож як діяти (зокрема, – як, наприклад, спілкуватися з тими, що пройшли крізь пекло полону і повернулися на рідну землю, щоб випадково не образити, не задіти, так би мовити, за живе, що болить...) в таких умовах? Що можна порадити людям, які будуть спілкуватися з учорашніми полоненими? Я вирішила із цим звернутися до активіста нашого правозахисного товариства, полковника у відставці Петра ЛИСЕНКА. В недалекому минулому – заступника командира мотопіхотного батальйону на передовій у боротьбі з лютим ворогом, а потім – старшим офіцером у Командуванні об'єднаних сил Збройних сил України і врешті, під час повномасштабного вторгнення, старшим офіцером групи контролю бойового стресу 129 окремої бригади ТРО.

ЛИСЕНКО. Ви звернулися до мене, як до людини, в межах відповідальності якої тривалий час (більше 30 років) був морально-психологічний чинник всередині українського війська на різних рівнях управлінської ланки (від найнижчого тактичного рівня до стратегічного). Але – і як до людини, яка, в силу різних обставин, була звільнена з війська за досягненням граничного віку зі зняттям з військового обліку і яка зараз докладає зусиль для створення і розвитку простору повоєнного відновлення людей в Україні. Тому зразу оговорюсь, що наша розмова з мого боку не буде експертною чи, як кажуть, сертифікованою. Бо більшою мірою це будуть думки людини на основі знань, що отримані досвідом, який вона пройшла. Тож я й і почну з того, про що зараз, в даний небезпечний, жорсткий воєнний час, на мою думку, варто нам усвідомити і як (відповідно до цього усвідомлення) діяти. І почну з того, що вже неодноразово казали інші фахівці стосовно повного ігнорування стану «людей з досвідом перебування у полоні». Підкреслюю - не «полонених». Бо з прибуттям до України вони вже не є такими. Люди, які дуже тривалий час були під впливом жаклих тортур, нелюдського поводження, знущань, раптом потрапляють знову в цивілізований світ, де повинні бути забезпечено і гарантовано дотримання їхніх прав...

Коли такі люди за лічені години з жахливого простору потрапили в людський, то їхній організм в цей час знаходиться в стані стресу (це захисна реакція організму на зовнішні подразники). Вона проявляється психічно, фізично, емоційно та дає змогу адаптуватися до змін. У деякого цей процес адаптації може викликати дуже гостру реакцію організму. З різних інформацій зі ЗМІ всі вже звикли чути, що після російських ударів по наших мирних населених пунктах окрім втрат на фізичному рівні (загиблі, поранені...) є й численні повідомлення про гострі стресові реакції, критичні стани. А це якраз і є результатом саме тієї адаптаційної реакції нашого організму. Але більшість людей не усвідомлює, що при поверненні наших дівчат і хлопців з полону у них теж відбувається ця реакція. В цей момент людина повністю не може контролювати свій стан. А ось ті (принаймні більшість тих, що забезпечують їх зустрічі і фактич-

но їх зустрічають) кожного разу роблять недопустимі в цей момент дії зі свого боку (і кожен бажачий міг це побачити чи по телевізору, чи в матеріалах в інтернет-мережах). Це я, в першу чергу, веду мову про різні відео з близька (крупним планом) ... Адже при цьому очевидним є той важкий психічний стан, в якому визволені з полону перебувають. На жаль, ми кожного разу у таких відеосюжетах бачимо це (та це – і з емоційними коментарями). І доводиться констатувати, що часто-густо так себе поведуть як прості технічні учасники проведення обміну, так і високопосадовці (включно з міністрами).

Але при цьому варто зауважити, що стан повернутих з полону наших людей певний час (щонайменше – декілька днів) спостерігають і контролюють фахівці, що з тими вчорашніми полоненими працюють.. Однак ті відео, які поширюються інтернетом тривалий час, будуть впливати на психічний стан людей в так званому (відносно цивільному) соціумі. І це вже фактично неконтрольований процес, який може дати більш, масштабні впливи на різних вимірах життєвого простору нашого суспільства. А в цій війні це посилює нашу небезпеку.

**Закінчення
на 2-й сторінці**

КОЛИ ВЖЕ НЕ В ПОЛОНІ, А НА РІДНІЙ ЗЕМЛІ...

Продовження. Початок на 1 стор.

ЗАПИТАННЯ. Що ж тоді робити і як саме діяти в такій чи в подібних до цієї ситуації? А якщо уточнити, як себе поводити, аби це не зашкодило цим (ще вчорашнім) полоненим чи (як Ви сказали) «людям з досвідом перебування у полоні»?

ЛИСЕНКО. Робити сюжети загального позитивного плану. Що у нас не погано виходить. Але не варто робити відео ближнього (крупного плану). Не робити негативних емоційних коментарів (навіть у тих випадках, коли людина сама каже, що її можна фільмувати). Підкреслюю: не варто цього робити. Дайте людині повернутися в себе, відчути себе справді

вільною людиною. А для цього потрібний час.

ЗАПИТАННЯ. Зрозуміло, що війна по-своєму впливає на кожного громадянина. У нас тепер – сотні тисяч (а незабаром буде ще більше) ветеранів цієї війни, які сприймають навколишнє не так, як ті, що не стикались безпосередньо з ворогом у бою, тож як подбати про відновлення ветеранів у просторі цивільного життя?

ЛИСЕНКО. Думаю, що основним чинником формування простору відновлення в поствоєнному житті (як для ветеранів, так і для всього нашого народу) повинно стати усвідомлення того незаперечного факту, що ми – люди. Тобто, всі ми – люди (незалежно від нашого суспільного статусу). І це не важливо, чи ти ветеран війни, чи цивільний, чи ти – представник

бізнесу, чи державний службовець, чи ти – з якимись особливими зовнішніми ознаками... Бо всі ми зобов'язані ставитися одне до одного з повагою та цінувати досвід одне одного. Особливо ж – розуміти те, що у кожного цей досвід під час цієї жорстокої війни є травматичним і унікальним.

ЗАПИТАННЯ. А чи можна, Петре Олексійовичу, дещо конкретизувати поради у ставленні українців одне до одного?

ЛИСЕНКО. Хочеш допомогти людині – запитай конкретно: «Чи можна Вам допомогти?» або, скажімо, «Чим я можу Вам допомогти?». Головне – це не нав'язувати свою якусь допомогу. Робити це, не порушуючи особистого простору людини. У випадку ж, коли людина не потребує вашої допомоги (або такого змісту була її відповідь), варто просто вибачитись.

Можна також підтвердити свою готовність допомогти приблизно такими словами: «Дякую, що зрозумів. Але якщо буде потреба, то я тут, поряд» Дуже часто сама така поведінка є потужною підтримкою для людини. Наприклад, я звернув увагу на те, що зараз багато людей пишуть про свій стан прямо в соцмережах. Тож я іноді (коли це знайома людина) можу написати ненав'язливі коментарі на її підтримку. Але без вказівок «так не роби», «треба зробити так.. і так..» чи чогось ще подібного. Ось приклад приблизного коментаря: «Дякую, друже, що поділився пережитим. Завжди читаю. Пиши. Дякую.» Це теж варіант підтримки, а головне – бути поряд.

Розмову вела Олена МАКОВІЙ
На світлині: Петро ЛИСЕНКО і його вірний Малиш.
(Фото з сімейного архіву)

ПРО СОНЯЧНУ УСМІШКУ І СВІТЛІ ВИШИВКИ ВІД КРИВОРІЗЬКОЇ МАЙСТРИНИ (Світлій пам'яті просвітянки Романії Собчак)

Завжди усміхнена й привітна, доброзичлива і з розвиненим почуттям гумору. А ще – елегантна пані, якій завжди пасували капелюшки та вишиванки, виготовлені її ж руками: руками справжньої майстрині. Такою запам'яталась мені активістка нашої правозахисної організації, криворізька просвітянка Романія Собчак. Згадаймо ж її сонячну усмішку, її світлі вишиті картини та українські сорочки-вишиванки, якими дарували нашим просвітянам! Так, бо цей рік посеред лихоліття жорстокої війни – тепер пов'язаний з ювілейними датами для неї: народилась Романія Михайлівна 29 лютого 1940 року (коли вже нищила Європу Друга світова війна), а завершила свій земний шлях 21 червня 2015-го (коли вже більше року тривала російсько-українська війна).

лише п'ятнадцять), то до Кривого Рогу її забрав старший брат.

Мені багато разів вдалося спілкуватися з нею (як під час наших просвітянських заходів, так і під час її виступів на Криворізькому державному радіомовленні). Та й працювали ми разом із нею в Криворізькому міському об'єднанні ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка під керівництвом одного з його засновників у нашому місті Миколи Коробка.

А свій трудовий шлях вона пов'язала з будівництвом: трид-

цять років пані Романія сумлінно працювала муляром на виробництві. Коли ж вийшла на пенсію, то присвятила свій час громадській та творчій роботі.

Романія вишила портрети багатьох українських просвітителів: Григорія Сковороди, Івана Котляревського, Тараса Шевченка, Лесі Українки... Криворіжці мали можливість бачити її дивовижні роботи під час різноманітних виставок. Вона любила ділитися з людьми своєю творчістю. А тому дарувала її дитячим будинкам, школам, музеям. А також із великим задоволенням любила співати народні пісні, які передавали дух нашого волелюбного народу, його мрії та надії.

Романія Собчак була учасницею автопробігу дорогами України: «Від Мілового до Чопа». Його учасницею вона стала завдяки пропозиції Микола Коробка, керівника нашої організації. В одному з інтерв'ю вона згадувала: «Спочатку подумала: «Оце так: одинадцять днів жити в дорозі. в наметах. А потім махнула рукою: та добре вже, поїду». Під час цієї поїздки вона з честю витримала всю мандрівку, активно брала участь у культурних акціях. А потім ділилась з нами враженнями від свого виступу перед глядачами з піснею із репертуару ансамблю «Лісапедний батальйон». Згадую, як пані Романія разом з нашими просвітянами прибирала забруднену територію біля водосховища на Карачунах під час екологічної акції «Зробимо Україну чистою». А ще вона була активісткою Руху добровольців «Простір свободи». За громадянську позицію та сумлінну працю її нагороджували грамотами, подяками. Спілка офіцерів України нагородила її пам'ятною медаллю.

Просвітянка Романія Собчак все своє життя намагалася робити цей світ кращим та добрішим. За це їй – земний уклін від всіх нас.

Олена МАКОВІЙ

На світлинах: Романія СОБЧАК.
Фото з архіву ГО «КМПЗТ»

Дуже швидко промайнуло вже майже десять років з того часу, коли перестало битися її серце, а кровожерна війна ще й досі все триває й триває, забираючи життя українців і на фронті, і вдома: під бомбами, дронами й ракетами.

Народилась пані Романія в селі Носівка, що на Тернопільщині. Там пройшли її дитячі та юнацькі роки, зі старшими дівчатами вона пасла корів, а також (разом із ними ж) опанувала вишивання «хрестиком». Саме це народне вишивання і стало її захопленням на все життя. А коли вмерла мама (Романії виповнилось тоді

На межі між найгустішою темрявою і ПЕРЕМОЖНИМ СВІТАНКОМ

НЕ ЗДАВАЙТЕСЬ. ЗА ЖОДНИХ УМОВ

Вас будуть лякати. Вас будуть при-
нижувати. Вам будуть пояснювати,
що перемогти ви все одно не змо-
жете. Вам будуть говорити, що ви
неповноцінні, а ворог освічений і
досвідчений. Вам будуть говорити,
що ви ніхто і звати вас ніяк. Що вас всі
зрадили. А ви не вірте. Ви робіть свою
справу. Щодня і щохвилини. Впер-
то і неухильно. Стріляйте. Підносьте
набої. Накладайте турнікети. Збирайте
дрони. Розповідайте правду. На-
дихайте. Бийте корупціонерів. Ство-
рюйте ефективні системи управління
і бізнесу.

Не здавайтесь. За жодних умов.
Навіщо нам цей світ без України?
Він не має сенсу. Збережіть цю віру
у своїй душі. Україна все-одно пе-
реможе. Я не знаю, як і коли. Навіть
якщо нас вже не буде, Україна все-
одно переможе. Зміцніть своє серце
цією вірою.

Дмитро ТУЗОВ,
ведучий радіо «НВ», 11 травня
2025 року <https://www.facebook.com/tuzov.dmytro>

«Формування скелету Гаазького трибуналу» — ще один крок на шляху до в'язниці очільників рф

У Львові домовилися, як карати путіна і його поплічників за агресію проти України. Завершилася перша фаза політично-адвокатського процесу зі створення Спеціального трибуналу. Про це в ефірі «Суспільне новини» розповів Олександр Павліченко, ви-

конавчий директор Української Гельсінської спілки з прав людини.

За його словами, це рішення дозволило запо-
внити певні пробили. Адже
досі за агресію рф проти
України не було кому карати.
Міжнародний кримінальний
суд був уповноважений роз-
глядати лише воєнні злочи-

ни, злочини проти
людяності і злочини
геноциду. «Ми маємо
відкриті справи з
ухваленими ордер-
ами на арешт — Путін,
Марія Львова-Белова,
Кобилаш, Соколов,
Герасимов, Шой-
гу. Відповідно до,
як мінімум, двох
категорій злочинів.
Воєнні злочини, зло-
чини проти людяності.
А от злочин агресії
випадає з цієї всієї
парадигми», — розповів
Олександр Павліченко.

Від 2022 року, зазначає
Олександр Павліченко,
стояло питання — як бути
з цим злочинцем? Саме
тоді ж постало питання
щодо створення окремо-
го інституту для притяг-
нення до відповідальності

за злочин агресії. Врешті,
механізми правосуддя
з'явилися. «Він створюється
на рівні Ради Європи. І,
відповідно, починається
формування вже юридич-
ного скелету цього суду,
цього Трибуналу. Який, як
передбачається, буде роз-
ташований в Гаазі», — ре-
зюмував виконавчий дирек-
тор Української Гельсінської
спілки з прав людини.

Раніше АрміяInform
розповідала, як Німеччина
та Франція будують оборонні
мури для Старого світу.

АрміяInform,
9 травня 2025 року
<https://armyinform.com.ua/2025/05/09/formuvannya-skeletu-gaazkogo-trybunalu-shhe-odyn-krok-na-shlyahu-do-vyaznyci-ochilnykiv-rf/>

Вперше в історії ЄС у складі Єврокомісії з'явився комісар з питань оборони. Цю посаду обійняв Андрюс Кубілюс – литовський політик, колишній прем'єр та давній друг України. Створення цієї посади спершу викликало чимало запитань у країнах ЄС. Якою має бути роль комісара у темі, де національні уряди мають виключну компетенцію? Чи не призведе це до суперечок між Євросоюзом і НАТО? Але Трамп довів, що створення цієї посади було дуже на часі. Після зміни президента США країни ЄС опинилися у реальності, де Білий дім не приховує свого наміру «виходити з Європи» і вимагає від європейських партнерів більшої самостійності у питанні оборони.

родного перерозподілу сфер
відповідальності. Адже треба
бути свідомими того, що за 10
років американці будуть змушені
перенести свою увагу на Індो-
Тихоокеанський регіон.

«УКРАЇНА ВІДІГРАТИМЕ ВИ-
РИШАЛЬНУ РОЛЬ
У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ БЕЗПЕКОВІЙ
АРХІТЕКТУРІ»

просити нас до НАТО. Чи може
Європейський оборонний союз
стати для нас заміною Альян-
су?

– Я не можу детально зу-
пинятися на цьому, це питан-
ня вирішуватимуть держави-
члени. Але хочу підкреслити, що
відбуваються два процеси одно-
часно. По-перше, Україна праг-

«ЕКОНОМІКА РОСІЇ
ПЕРЕЙШЛА НА ВІЙСКОВІ
РЕЙКИ, І ЦЕ ТАК ПРОСТО НЕ
РОЗВЕРНУТИ»

– Спитаю прямо: коли Росія
нападе на Євросоюз?

– У цьому питанні я слухаю,
що говорять спецслужби, а не
політики.

Розвідки Німеччини, Данії та
інших країн кажуть, що Росія
може бути готова напасти на нас
(або, як це називають, «проте-
стувати статтю 5») до 2030 року.
Дехто вважає, що це може ста-
тися навіть раніше, протягом на-
ступних трьох років. Причина
цього зрозуміла. Економіка Росії
перейшла на військові рейки і
виробляє багато зброї. Водно-
час, і це ще важливіше – про-
сто повернути економіку до попе-
реднього стану вже неможливо.
Тож якщо в Україні встановиться
мир або перемир'я – Росія про-
довжить виробляти і накопичува-
ти таку кількість зброї, яка зреш-
тою дозволить їй розпочати нову
агресію.

– Виходить, що тривале
перемир'я в Україні наблизить
повномасштабну війну Росії з
ЄС?

– На практиці – виходить, що
так. Попри це, встановлення
миру в Україні дуже важливе, і
ми підтримуємо його всіма си-
лами. Але при цьому маємо бути
реалістами і розуміти: це не озна-
чає, що Росія припинить го-
туватися до наступних агресій,
чи то проти України, чи то проти
країн-членів ЄС або НАТО.

– Я вважаю, що не всі в ЄС це
розуміють. Дехто все ще живе
в запереченні.

– Звичайно, не можна
очікувати, що всі будуть на одній
хвилі. Але коли ми представили
Раді ЄС так звані пропозиції
щодо переозброєння Європи,
вся Рада їх підтримала. Навіть
країни, відомі своїм вето на
підтримку України, також прого-
лосували за збільшення видатків
на оборону тощо.

– Ви маєте на увазі, що Угор-
щина проголосувала за це?

– Так, вони підтримали.

«ТРЕБА БУТИ ГОТОВИМИ
НЕ ТІЛЬКИ
ДО ВОЄН СЬОГОДЕННЯ, А Й
ДО ВОЄН МАЙБУТНЬОГО»

– Що ви можете зробити, щоб
змінити оборону ЄС?

– Перш за все, ми маємо подба-
ти про те, що ми називаємо «жор-
сткою обороною»: зброя, систе-
ми озброєння тощо. І саме це ми
зараз робимо. НАТО переглядає
так звані цілі щодо потенціалу
для всіх держав-членів Альянсу,
включаючи ті, що розташовані на
європейському континенті.

– Але це – робота НАТО, а
не ЄС.

– Так, це завдання НАТО, бо
Євросоюз не має військової ек-
спертизи. Але ми маємо гроші.
Також у сфері відповідальності
ЄС є питання промисловості.
Отже, перше, що ми можемо
зробити, – це зібрати цільові
спроможності держав-членів.
Це дозволить побачити спільні
потреби усіх держав ЄС разом.
На основі цього ми підготуємо
план оборонного виробництва.
По-друге, переозброєння
потребує фінансування. Це пе-
редбачено планом ReArm Europe,
який передбачає додаткові 800

млрд євро на оборону держав-
членів ЄС. По-третє, у червні
ми також ухвалили дуже важ-
ливий закон про спрощення у
сфері оборони. Він має усуну-
ти існуючі бюрократичні пере-
шкоди, які заважають оборонній
промисловості розширити ви-
робництво. Четверте – це пи-
тання інновацій в оборонній
промисловості. І п'ятий пункт,
також дуже важливий: восени
ми опублікуємо так званий доку-
мент про військову мобільність,
який стосується нашої готовності
швидко переміщати військові за-
соби в разі потреби.

– Військова мобільність – це
ж теж питання НАТО, вони це
обговорюють.

– Але це також питання
фінансів, у цій сфері потрібні
величезні кошти. Тут на допомогу
приходить ЄС: разом з НАТО ми
визначаємо, в яку інфраструктуру
– дороги, залізниці, систе-
ми авіаперевезень тощо –
найважливіше інвестувати. І
останнє, але не менш важливе:
ми разом з державами-членами
готуємо перелік так званих флаг-
манських проєктів, на яких ми зо-
середимо наші зусилля. Напри-
клад, система протиповітряної
оборони для всієї Європи. Або си-
стеми, які називаються strategic
enablers (те, що дає стратегічні
спроможності. – ЄП), включаючи
AWACS (авіасистеми дальнього
радіолокаційного стеження), або
системи супутникової розвідки,
де ми сильно залежимо від США.

– ЄС збирається зменшити
залежність від США?

– Так, ми плануємо це ро-
бити, але не в конфліктний
спосіб. Це – частина при-

– Ви не згадали про це в
переліку пріоритетів, тому
спитаю прямо. У договорі
Євросоюзу є стаття, яка
зобов'язує держави ЄС діяти
спільно у разі нападу на одну з
них. Цей пункт сформульова-
ний навіть чіткіше за статтю 5
договору НАТО. Чи створює це
можливості для появи спільної
оборони ЄС?

– Дуже хороше запитання, і
я дам відповідь у двох вимірах.
Так, ми обговорювали це пи-
тання, коли готували так звану
«Білу книгу європейської оборо-
ни». Але я тоді свідомо вирішив
зосередитися на матеріальній
стороні оборони – зброї, систе-
мах озброєння, фінансах тощо.
Зараз саме це – наш пріоритет.
Але, безумовно, ми також
повинні перейти до європейської
архітектури безпеки, ґрунтуючись
також на ст. 42. Якщо ви
прочитаєте мій лист-доручення
(mission letter) від президентки
Єврокомісії – це документ, який,
по суті, визначає програму кожно-
го з єврокомісарів, – то там пер-
шим завданням визначено ство-
рення «Білої книги». Але цей лист
також каже, що в довгостроковій
перспективі треба зробити, щоб
Європа була здатна захищати
себе. І також є визначення:
Європа має перебрати на себе
власну оборону. Але це довго-
строкова перспектива.

– Імовірно, навіть після того,
як ви підете з посади.

– Так, навіть після того, бо
це задача, яку не виконати так
швидко.

– Для України це особливо
важливо. Не секрет, що США та
деякі інші країни не готові за-

не стати членом ЄС. По-друге,
Європа прагне бути здатною за-
хистити себе.

– Як ви сказали, Росія цілком
може напасти на ЄС через
кілька років. Чи вважаєте ви,
що Європейський Союз буде
готовий настільки збільшити
виробничі потужності за такий
короткий термін?

– Це велике завдання. Це не-
легко. Але я всім кажу, щоб по-
дивилися на приклад України. У
2022 році Україна змогла виробити
зброї на суму 1 млрд євро. У
2025 році, за усіма планами, буде
йтися про зброю на 35 млрд.

– Але це свідчить, що Україна
змогла настільки збільшити
потужності лише після початку
великої війни. Попри те, що
гібридна війна з РФ тривала з
2014 року. Чи не означає це, що
і ЄС зможе зробити це тільки в
разі війни?

– Моя думка дуже проста: кра-
ще зробити це до початку війни.
Єдиний спосіб запобігти війні
– показати, що ви здатні ви-
робляти необхідну кількість зброї.
Тільки так можливо переконати
Путіна, що він зробить велику по-
милку, якщо спробує перевірити
готовність до оборони країн ЄС і
НАТО. Там більше зважаючи, що
економіка ЄС в 10 разів сильніша
за російську...

Інтерв'ю взяв
Сергій СИДОРЕНКО,
редактор «Європейської прав-
ди», 12 травня 2025 року (У
скороченому вигляді. Повністю
– за посиланням: <https://www.eurointegration.com.ua/interview/2025/05/12/7211399/>)
Андріус КУБІЛЮС,
фото Європейського союзу

Єврокомісар з оборони: Мир в Україні наблизить напад Росії на ЄС, є лише один спосіб її стримати

На межі між найгустішою темрявою і ПЕРЕМОЖНИМ СВІТАНКОМ

Мені важко і не дуже приємно давати оцінку тим, хто допомагав і допомагає нам. Але все ж таки, якщо ми шукаємо вихід, то я буду відвертий і скажу виключно власну думку.

Я сподіваюся, що НАТО, швидше за все, витримає цей тест на міцність, який закономірно мав би бути. Я щиро бажаю, щоб це були лише моральні випробування. Але це лише моє бажання. Разом з тим:

1. НАТО панічно боїться розширюватися за рахунок таких країн як Україна чи, наприклад, Молдова або Грузія. Це дійсно страх перед Росією, що ці країни, мабуть, належать їй. Тоді виникає питання: а для чого тоді цей альянс, якщо він панічно боїться мати ворогів? Чи може він тоді,

гами, які планують її знищення. Бо саме Україна – перепона для нового світового порядку в Європі.

Наступним кроком, звісно, має бути побудова абсолютної нової архітектури безпеки Європи. Очевидно, що нова американська політика, скоріш за все, означає, що безпековий контракт з Європою завершився.

Тоді Україна потрібна Європі як щит. Ми маємо найбільшу армію на континенті. Ми єдині маємо армію, яка знає, як стримувати Росію. Ми єдині маємо армію, яка вміє вести сучасну високотехнологічну війну.

Європа потрібна Україні як джерело інвестицій, політичної та моральної підтримки.

Європі потрібно консолідуватися. Труднощі, які виникли

Нові безпекові альянси як альтернатива світовому порядку диктатур. Попереду буде той, хто опанує технології

(Виступ Надзвичайного і Повноважного посла України у Великій Британії і Північній Ірландії, Головнокомандувача ЗСУ (2021–2024) Валерія Залужного на Лондонській безпековій конференції, 9 травня 2025 року)

хоча б теоретично, відігравати якусь роль у забезпеченні безпеки якоїсь групи країн?

2. Все той же страх ескалации чи червоних ліній, чи це чогось, не тільки у мене а й у деяких членів альянсу, викликає сумнів щодо гіпотетичного виконання статті 5. У нинішній ситуації це вкрай тривожний сигнал.

3. Я неодноразово повторював, що природа сучасної війни змінилася і продовжує змінюватися. Коли я кажу про природу війни, я маю на увазі не лише безпілотники, що захопили поле бою. Ніколи не вигадуйте собі, що вам потрібна трансформація оборонної промисловості або переозброєння. Вам потрібна нова державна політика. Як це було колись - за часів приборкання атомної енергії або освоєння космосу. Я кажу про технології, які продовжують розвиватися, кажу про нову науку, про виробництво і, звісно, про застосування збройних сил. А це і нова тактика, і нова організація, нові доктрини, нова підготовка і оборонне планування (виділення коштів). Усе це потребує не тільки додаткових ресурсів, а й, головне, додаткового часу. Наприклад, якщо прямо сьогодні ввечері НАТО відмовиться від танків і почне опановувати технології, то десь за 5 років зможе досягти рівня ЗСУ зразка 2024 року. Але технології за цей час підуть далі. Як і вороги.

4. Природа сучасної війни далека від того, чим зараз оперує НАТО. А тому, нинішній потенціал може бути використаний за досить короткий термін. Якщо майбутня війна охопить декілька регіонів, то ресурс буде вичерпаний ще швидше.

Це лише декілька прикладів того, як можна оцінити ефективність альянсу з реалістичного боку. Я сумніваюся, що те, про що я веду зараз мову, невідомо, скажемо так, вірогідному противнику.

Що ж робити далі?

Начебто все просто. Спочатку знайти лідерів, які мають сміливість подивитися правді в очі і повести у майбутнє.

Сьогодні всі політики шукають свої перемоги в минулому, куди вони хотіли би повернутися. Хтось хоче відновити СРСР та повернути НАТО до кордонів 1997 року, дехто хоче зробити Америку великою знову, хтось міркує про Велику Угорщину, хтось - про велич Османської імперії. Китай надихається своєю історією, коли він був лідером світового розвитку. Але правда в тому, що, мабуть, сьогодні повернутися в минуле неможливо. Світ зовсім інший. А технологічний розвиток ще раз може все змінити, роблячи повернення в минуле неможливим. А отже у всіх у нас є шанс зберегти власних дітей і їх майбутнє.

Що це означає? Це означає, що глобальні проблеми вимагають глобального вирішення. А це саме побудова альтернативи світовому порядку диктатур, який вже формуються.

Звісно, це має розпочатися з того, що західний світ не може дозволити собі, щоб Україна прогнала битву з воро-

сьогодні та будуть виникати попереду, надають поштовх для формування нового союзу – безпекового, перш за все, а потім - економічного. В цьому союзі Україна грає важливу роль, бо без України він неможливий.

Отже, попереду, нас чекають нові альянси і коаліції. Стрімкий розвиток технологій дає шанс на безпеку. Але лише тим, хто буде здатний будувати гнучкі коаліції. Так, сьогодні, з одного боку технологічна конкуренція між потенційними супротивниками більше не демонструє прямої залежності від економічного потенціалу та ВВП. Здешевлення інформаційних технологій розвідки, сучасних засобів ураження, радіоелектронної боротьби та ситуаційної обізнаності робить їх доступними для фактично будь-якої країни світу.

З іншого боку, російсько-українська війна, а також розвиток воєнних потенціалів деяких країн світу показують, що окремі держави можуть мати технологічну перевагу за окремими напрямками, проте жодна з них не зможе забезпечити власну самодостатність за всім спектром сучасних оборонних технологій. Навіть Сполучені Штати Америки, згідно з останніми дослідженнями, відстають від ряду країн за такими критично важливими напрямками майбутнього, як 5G, гіперзвукова зброя, засоби РЕБ, напівпровідники, спрямована енергія та квантові технології.

Відтак, пошук союзів і альянсів для спільної розробки та обміну передовими технологіями, посилення виробничих можливостей та консолідації ресурсів, стане абсолютною необхідністю для країн, які будуть хотіти забезпечити власну технологічну перевагу, і як наслідок гарантії власної безпеки. Бо контроль над критичними ресурсами і технологіями стане питанням виживання.

І останнє. У таких альянсах освіта і наука – найкраща інвестиція, а інноваційний потенціал – нова ключова конкурентна перевага майбутнього.

Валерій ЗАЛУЖНИЙ, «Українська правда», 9 травня 2025 року (У скороченому вигляді. ПОВНІСТЬ – читайте, будь ласка, за посиланням: <https://www.pravda.com.ua/columns/2025/05/9/7511519/>)

На світлинці: Валерій ЗАЛУЖНИЙ (ілюстраційне фото – за посиланням: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%92%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B9_%D0%A4%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87#/media/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Valerii_Zaluzhnyi_Ukrainian_Ambassador_to_the_United_Kingdom,_October_2024_\(cropped\).jpg](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%92%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B9_%D0%A4%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87#/media/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Valerii_Zaluzhnyi_Ukrainian_Ambassador_to_the_United_Kingdom,_October_2024_(cropped).jpg))

Зараз у світі всі обговорюють процеси, пов'язані з врегулюванням військової агресії РФ проти України. На жаль, у мене і у багатьох громадян України був досвід, коли під час укладеного договору «Мінськ-1» російські війська продовжили бойові дії та захопили місто Дебальцево. З того часу я звик довіряти аналізу ситуації «на землі», тобто на окупованій території України. Зараз я не говорю про інформаційний простір, а саме про те, що саме відбувається на окупованих територіях України і чи дійсно РФ прагне завершення військової агресії? Для цього я провів короткий аналіз з інформації, яка надходить до мене з тимчасово окупованих територій України. Попередньо можу сказати, що наразі там триває процес перетворення окупованих територій у повноцінну військову базу, яка може бути використана для майбутньої агресії, але вже не тільки проти України.

Мир чи підготовка до нової війни? Аналіз мілітаризації окупованих територій України

ДІЯЛЬНІСТЬ КОРПОРАЦІЇ «РОСТЕХ» НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ

У 2024 році Російська Федерація активізувала процес інтеграції промислових підприємств на тимчасово окупованих територіях України до складу державної корпорації «Ростех». Зокрема, планується передача під управління корпорації мариупольських підприємств «Азовмаш» і «Азовелектросталь». Ці заводи, які зазнали значних пошкоджень під час бойових дій у 2022 році, мають стратегічне значення для відновлення виробництва та ремонту військової техніки безпосередньо в зоні конфлікту. «Азовмаш», заснований у 1958 році, спеціалізувався на виробництві залізничного транспорту, металургійного та гірничорудного обладнання, а також автоотпливозаправників і автоперевізників. «Азовелектросталь», створений у 2000 році на базі сталеплавильного комплексу «Азовмаша», займався виробництвом ковальських і трубних злитків, фасонного лиття для важкого, енергетичного та транспортного машинобудування.

Передача цих підприємств до «Ростеху» має на меті створення потужної промислової бази для ремонту та виробництва військової техніки, а також зміцнення логістичних зв'язків. Це дозволяє Росії здійснювати технічне обслуговування та ремонт військової техніки безпосередньо на окупованих територіях, зменшуючи залежність від перевезень до основної території РФ.

ФОРМУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ДНІПРОВСЬКОЇ ФЛОТИЛІЇ

Паралельно з мілітаризацією портів Азовського моря та створенням Азовського військово-морського району, Росія сформувала Дніпровську флотилію – спеціалізоване угруповання для контролю над акваторією Дніпра. Її створення стало відповіддю на активні операції Сил оборони України, які з осені 2022 року використовують західне озброєння, швидкісні катери та десантні групи для проникнення на лівий берег Дніпра в районі Херсонщини та дельти.

До створення флотилії російським підрозділам доводилося використовувати цивільні моторні човни та імпровізовані плавзасоби, що знижувало ефективність їхніх дій і призводило до втрат контролю над окремими ділянками. Введення в дію Дніпровської флотилії дозволило централізувати управління, підвищити боєздатність і забезпечити постійний контроль над водними рубежами.

На даний момент відомо, що флотилія базується у двох пунктах: на Тарханкутському півострові в Криму, де дислокуються катери для патрулювання центральної та південної ділянки Дніпра; у селищі Лазурне Херсонської області, де базуються катери, що відповідають за патрулювання дельти Дніпра та захист Кінбурнської коси.

ПРИВЕРНЕННЯ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ ДО ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ В РФ

Одним із ключових напрямків російської мілітаризації тимчасово окупованих територій України є цілеспрямована робота з дітьми та підлітками. На сьогодні в 90% шкіл на окупованих територіях Луганської та Донецької областей створені кадетські класи, в яких діти зобов'язані носити військову форму. Починаючи з 2025 року, у шкільній програмі введено обов'язковий предмет військової підготовки, що викладатиметься вже з другого класу. Крім того, в кожному цивільному вищому навчальному закладі на окупованих територіях створюються так звані «Військові навчальні центри», які забезпечують паралельну підготовку студентів за військовими спеціальностями. Ці центри очолюють офіцери та ветерани війни проти України, що особисто брали участь у бойових діях.

Окрему категорію для залучення до військової служби становлять діти російських військових, загиблих у війні проти України. Для них створено пільгові умови вступу до військових вишів РФ – без складання іспитів. Додатково в Луганській та Донецькій областях створено конструкторські бюро та тренінгові центри, де підлітки залучаються до зборки і випробувань безпілотних літальних апаратів, а також навчаються керувати ними.

Генеральний штаб РФ до кінця 2026 року планує створити мережу з семи військових полігонів для підготовки як кадрового складу армії, так і підлітків та студентів, які братимуть участь у військових іграх та навчаннях. Особливе місце в цій мережі займає найбільший у РФ центр військово-спортивної підготовки «Воин», що будується в окупованому Маріуполі.

Павло ЛИСЯНСЬКИЙ, директор Інституту Стратегічних досліджень та Безпеки, доктор філософії з політичних наук, сайт «LB.ua», 12 травня 2025 року (У скороченому вигляді. Повністю читайте за посиланням: https://lb.ua/blog/pavel_lisianskiy/675954_mir_chi_pidgotovka_novoi_viyni.html)

На межі між найгустішою темрявою і ПЕРЕМОЖНИМ СВІТАНКОМ

Бо виглядає так, ніби популісти та демагоги підписали пакт про співпрацю, тож треба пояснити, чому віддати українські території Путіну неможливо в принципі.

Уявімо гіпотетичну ситуацію: якийсь український президент підписує угоду, якою визнає за Росією п'ять захоплених українських регіонів. Як це могло б виглядати? По-перше, для цього потрібно змінити Конституцію України. У статті 2 чітко сказано: «Територія України в межах

така угода буде підписана без зміни Конституції, вона не матиме жодної юридичної сили. А той, хто її підписав, — отримує вирок у кращому разі в кримінальній справі. Юридично Крим і надалі залишатиметься українським.

Якщо ж вирішатиме спочатку змінити Конституцію, то цього ніколи не станеться. Тому що сама Конституція це заборона. І навіть якщо хтось усупереч усьому ці зміни проштовхне, їх згодом визнають неконституційними — як це

буде Медведчук, Янукович або якийсь «мудрий» тітокер. Єдиний шлях, яким Росія могла б юридично оформити анексію українських територій, — фізичне знищення України та кожного її громадянина як єдиного джерела влади в Україні (ст. 5 Конституції). І тільки тоді Конституція припинила б свою дію — бо більше не було б ні держави, ні народу. Саме тому вимоги, які росіяни висунули на переговорах у Стамбулі, неприйнятні не лише для Європи,

Мінцифри планує запуснути ШІ-агента на порталі «Дія» у червні 2025 року

У червні 2025 року на порталі «Дія» запустять бета-версію ШІ-агента, який працюватиме як чатбот. Про це повідомив міністр цифрової трансформації Михайло Федоров під час конференції DOU Day, пише «Економічна правда».

За словами Федорова, з червня користувачі зможуть ставити запитання, а також замовляти послуги текстовим запитом. Наприклад, таким чином з реєстру можна буде отримати довідку про доходи.

Крім того, ШІ спростить бюрократичні процеси, як от оформлення компенсації за зруйноване майно. Для цього згодом буде достатньо написати в чаті про пошкодження будинку внаслідок обстрілу, і система запросить фото, сформує заяву, перевірить інформацію в реєстрах і відправить її до комісії.

Інтеграція технологій штучного інтелекту є частиною плану міністерства зробити «Дію» повноцінним ШІ-агентом. За словами Федорова, класичні інтерфейси поступово відійдуть у минуле, тоді як звичним стане голосовий доступ до державних послуг.

Нагадаємо, в лютому Федоров анонсував, що в «Дію» з'явиться ШІ-помічник, до якого українці зможуть звертатися, якщо в них виникнуть проблеми у взаємодії з державою. Асистент заслуховуватиме скарги, трансформуватиме голос у текст і переадресуватиме до відповідних держустанов.

Валерія БУНЯК,

«Детектор медіа», 19 травня 2025 року
<https://ms.detector.media/trendi/post/37959/2025-05-19-mintsyfy-planuie-zapustyty-shi-agenta-na-portali-diya-u-chervni-2025-roku/>

ЖОДЕН ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ НЕ ПІДЕ НА ВИМОГИ ПУТІНА

(Цей текст для тих, хто думає: «А може, і справді віддати йому Херсон?»)

існуючого кордону є цілісною і недоторканою». Це речення доведеться вилучити. Також треба буде прибрати згадки про Донецьку, Луганську, Херсонську, Запорізьку області (та АР Крим) зі статті 133 — як адміністративно-територіальних одиниць України. Але є одна «проблема»: стаття 157 Конституції прямо забороняє вносити зміни, які спрямовані на порушення територіальної цілісності України. Тобто якщо

вже траплялось із «поправками Януковича». Ми ще не торкаємось заборони вносити зміни до Конституції під час воєнного стану. А ще — обов'язкового всеукраїнського референдуму, конституційної більшості в парламенті тощо. Інакше кажучи, скільки б популярні блогери не розповідали про «необхідність погодитися на вимоги Путіна», жоден президент України на це не зможе піти. Навіть якщо це

про що я писав учора, а й для самої України. Тож коли черговий блогер із розумним обличчям почне розповідати: «А, може, все ж варто віддати йому Херсон?» — згадайте, що перед вами — демагог, який грає на стороні ворога.

Микола КНЯЖИЦЬКИЙ,
журналіст, народний депутат України, 18 травня 2025 року
<https://espreso.tv/poglyad-zhoden-prezident-ukraini-ne-pide-na-vimogi-putina>

Тепер слово за Брюсселем: цю війну можна завершити поразкою Путіна

Що б не робив Путін, президент Сполучених Штатів Дональд Трамп завжди знайде виправдання діям російського диктатора. Це стало ледве не політичною аксіомою. А відверте підігрування Москві почали бачити навіть ті, хто раніше вбачав в цьому своєрідність трампівських підходів до Російської Федерації, «мудрість» яких у світі нібито здатні зрозуміти тільки обрані та посвячені в хитросплетіння нових вашигтонських методів реалізації сучасної геополітики. Прямим підтвердженням цьому стало зривання стамбульських мирних переговорів, на які головний кремлівець просто не приїхав, хоча сам їх ініціював. Як наголосив прем'єр-міністр Великої Британії Кір Стармер: «Люди в Україні та в усьому світі заплатили ціну за агресію Путіна в Україні та по всій Європі, тепер він повинен заплатити ціну за уникнення миру».

Це точне визначення — російський самодержець не може весь час уникати відповідальності, прикриваючись тим, що він, мовляв, хотів би «миру», але от українці постійно виявляються такими неупослухливими. При цьому він уперто демонструє свої обманні переговорні методи, терпляче вичікуючи на те, що Захід втомиться від допомоги Україні, і цим погодиться на своє самознищення. Путіну не важко бути терплячим, адже він живе в палацах вартістю в мільярди доларів, він вже знищив понад 920 тисяч своїх терористів-військових, і все це задля свого непомірно роздурного его, довічної політичної кар'єри, кровожерливості та ідеї-фікс — реанімувати Радянський Союз.

«Мирні» переговори з ним завжди були фіктивними, бо психопатичний бунівця так любить гострі відчуття, сидючи десь глибоко у своєму бункері, що вже не може щодня не вбивати мирних та невинних людей. Кровожерливий монстр ще з першої Чеченської війни так закоринений у вбивства, що без регулярних жертвоприношень вже і не уявляє свого повсякденного існування.

Наймерзенніша особа у світі з часів Гітлера, вже давно заслуговує усунення у будь-який спосіб. Але видно його подільники так бояться відповідальності за розв'язану ним криваву російсько-українську війну, що ніяк не наважуються на цей логічний крок. По-суті, це єдиний спосіб, який привів би до можливості вести реальні мирні переговори та домовитися про терміни ви-

ведення окупаційних російських військ з усіх незаконно окупованих Москвою українських територій.

Наші союзники мусять нарешті зрозуміти, що за своєю імперською ревізіоністською ідеологією Російська Федерація, в нинішніх її кордонах, є величезною загрозою не лише для України, а й всьому Заходу. І як би в Кремлі не намагалися надувати свої політичні щоки, нині в Росії є два варіанти: погодитися на мир, вийшовши з 5 українських міжнародно визнаних територій та виплативши Україні репарації, або продовжувати повільне і невідворотне руйнування путінської імперії. Яке, в підсумку, обов'язково розвалить сучасну тюрму народів — Російську Федерацію.

Путінська погоня за тіннями та уявними ворогами з минулого часів холодної війни, цілком може бути спричинена хронічними проблемами психічного здоров'я кремлівського деспота, які були закладені ще у важкі дні його нужденного радянського дитинства. Таких персон потрібно оперативно лікувати, а не дозволяти їм вирішувати долю всієї людської цивілізації.

Росіяни чудово знають, що вони ніколи не зможуть завоювати Україну, тому вони хочуть окупувати її порціями, докладаючи великих зусиль для розукраїнення вже захоплених силою українських земель. Великою помилкою західного світу було більш як 30 років тримати українців на порозі Європейського Союзу та Північноатлантичного альянсу. Наслідками чого стало російське вторгнення.

Ніякої війни Росія ніколи не починала б, коли б Україні, як і державам, що колись входили до Варшавського договору, після розпаду Радянського Союзу також дали шанс, вступити до ЄС та НАТО. Та цього так і не було зроблено.

Тепер Російська Федерація намагається не тільки завоювати Україну, але й експортувати на окуповані території свої збочені порядки. Котрі означають лише страждання, бідність, гноблення, корупцію та насильство. Експортування страждання вже стало політичною фішкою злочинного путінського режиму. Проте на Заході, на жаль, ще знаходяться політики, котрі впевнені, що з бандитом, який прийшов вбивати українців, можна домовитися про мир.

Москва постійно блефує, але не всі готові вестися на її нахабний блеф. Те-

пер у Росії виникла ще одна серйозна проблема. Росіяни розбудили сплячого дракона — Німеччину. Німеччина почала переозброюватися. І завдяки німецькому інженерному домінуванню в Європі, дуже скоро на полях боїв в Україні можливо можна буде побачити такі неочікувані зразки зброї, про які кремлівці ніколи не могли й подумати.

Путін, оголосивши війну демократії та кожній людині на землі, яка сповідує принципи демократії, цим розбудив стільки сплячих драконів, що ніколи не зможе порохувати їх усіх, чи передбачити, що вони зроблять з його реваншистськими мріями. Прикро лише, поки що путінські проблеми досі врівноважувалися роз'єднаністю та нерішучістю його глобальних опонентів. Які сукупно мають набагато більшу силу та потенційні можливості. Проти досі так і не наважилися допомагати Українській державі по-справжньому.

У цьому контексті важливо прислухатися до висновку британського прем'єра Кіра Стармера, що Путін «тепер повинен заплатити ціну за уникнення миру». Заплатити ціну за те, чим він постійно займається від часу вторгнення в Україну в 2014 році — сіє хаос і смерті, називаючи це відновленням «історичної справедливості» та просуванням по шляху до «нового світового порядку».

Путін добровільно ніколи не погодиться на припинення вогню, як би в це не вірив президент Америки Дональд Трамп. Оскільки його мета — домінувати над Україною силою. Іраціональним та аморальним є те, що навіть в західному таборі знаходяться політики, які вважають, що Україна повинна капітулювати, погодившись на всі абсурдні вимоги цієї збоченої на ідеї знищення української державності персоні.

За цієї ситуації президент Трамп мав би поставити Путіна перед вибором — припинення вогню, або США в разі збільшення озброєння України. Якщо цього не зробити, то український прецедент стане для всіх інших диктаторів у світі запрошенням повторювати вторгнення до сусідніх країн та народів. Крім того, це фактично закріпило б уявлення про те, що чужу територію можна захоплювати та окупувати силовими методами. Що буде мати надзвичайно серйозні наслідки.

Нам, українцям, нікуди відступати, адже ніякої іншої землі у нас немає, а

вся країна не може виїхати в еміграцію. Так вийшло, що Україні довелося взяти на себе відповідальність за безпеку Європейського континенту. Тепер же настає час самій Європі відповідально поставитися до майбутнього України. Адже в разі падіння України, орди рашитів ринуться далі у Європу, а жодна з європейських армій не підготовлена для відсічі загарбникам з Півночі.

Очевидно, що зараз українці, разом з нашими європейськими союзниками, мали розробити нову парадигму захисту Європи. І не економити на допомозі, а робити все можливе для того, щоб Путіна зупинити в Україні, а потім примусити його покинути всі окуповані території.

Адже війна в Україні, розпочата Росією в 2022 році, це не тільки Велика війна України, а й Велика війна Європи. Саме такий підхід мусив би сколихнути весь Європейський континент. Лідери Великої Британії, Франції та Німеччини не повинні відтягувати заплановане введення жорстких і дієвих санкцій проти Росії, тільки тому, що Дональд Трамп планує зустрітися і порозумітися з Путіним.

На якому б представницькому рівні ми не вели переговори з Російською Федерацією, очевидно, що Москва знову і знову вимагатиме капітуляції України. Адже в перевернутому світі Путіна іншого варіанту завершення війни просто не існує.

Немає жодних доказів того, що український моральний дух зламався. Але моральний дух європейців мав би взяти гору над бажанням зекономити на безпеці України, а значить і всього нашого спільного Європейського континенту. Цю війну можна завершити поразкою Путіна лише за умови європейської єдності.

Не в стратегічних інтересах об'єднаної Європи затягувати з допомогою України, яка б змогла переламати хребет агресивному московському імперському монстру. Тепер слово за Брюсселем.

Віктор КАСПРУК,
політолог, журналіст-міжнародник, публіцист, сайт «OBOZ.UA»,
19 травня 2025 року <https://news.obozrevatel.com/ukr/abroad/teper-slovo-za-bryusselem-tsyu-vijnu-mozhna-zavershiti-porazkoju-putina.htm>

На межі між найгустішою темрявою і ПЕРЕМОЖНИМ СВІТАНКОМ

ФРАГМЕНТИ

Військовослужбовець і громадський діяч Ігор ЛУЦЕНКО порушує питання (<https://www.facebook.com/100000419949795/posts/23924447587152572/?rid=icr10qrMP8V15Lbb>) якості базової загальної військової підготовки. Він пропонує кілька рішень, які могли б покращити вишкіл у війську. Далі пряма мова військового:

датки на логістику; ще багато чого.

ЦЕЙ КОШТОРИС У МЕЖАХ 180 ТИСЯЧ ТРАТИТЬСЯ ЗОВСІМ НЕ ТАК, ЯК ЗАДУМАНО

Крім того, і тут це уже моя (звісно ж!) суб'єктивна думка, що цей кошторис, уже озвучений в рамках 180 тисяч, зовсім не так тратиться, як задумано. Як правило, значна ча-

10 разів, якщо хто не в курсі. Тільки глянувши на оці статті витрат, можна побачити, що внаслідок невеликих управлінських рухів якість БЗВП може зрости значно навіть за такі самі кошти.

ПОТРІБНО ДАТИ МОЖЛИВІСТЬ КЕРОВАНИМ ДОСВІДЧЕНИМИ ВЕТЕРАНАМИ

змогла як слід застосувати.

А буває ще гірше — коли командир діє формально і посиляє цих по факту недонавчених та не натренованих людей у бій, дивлячись виключно на запис про БЗВП у військового квитку. І хто такого командира у нас покарає на цьому світі?

ДО СФЕРИ БЗВП СЛІД ДОПУСТИТИ ПРИВАТНУ ІНІЦІАТИВУ

На скромну думку автора цих рядків, армія теж може чудово тренувати. Але слід влаштувати конкуренцію з об'єктивним контролем як між самими центрами, де проводять БЗВП, і допустити сюди приватну ініціативу. Приватники, я впевнений, якщо покажуть хороші результати, зможуть залучити спонсорські кошти і тим самим ще покращити підготовку. І, крім того, є перспектива продава-

ти наш бойовий досвід іноземцям із союзних країн. На жаль, зараз БЗВП у його нинішній версії це одна з найпотужніших причин для того, що іноземцям до нас не хочеться йти.

Але ніхто нам не заважає зробити цю підготовку якісною, просувавши її як послугу на міжнародному ринку, тим самим здобуваючи і додаткові кошти, і престиж та вплив нас як країни. Якщо підійти до цього з розумом, Україна може стати номером 1 на світовому ринку підготовки солдатів, бо такого досвіду, як у нас, крім наших ворогів, ні у кого немає».

Сайт «TEXTY.ORG.UA», 12 травня 2025 року
<https://texty.org.ua/fragments/115048/hroshimayut-hodyty-za-rekrutom-yak-pokrashyty-bazovu-vijskovu-pidgotovku-pohlyad/?src=main>

«Гроші мають ходити за рекрутом». Як за допомогою приватної ініціативи можна покращити БЗВП (ПОГЛЯД)

«Нарікання на якість базової загальної військової підготовки (БЗВП) ми чуємо постійно і повсюдно. Нарікають на зміст, на форму, на час, на їжу, на якість стрілецької/інженерної/фізичної підготовки. Наскільки складно покращити БЗВП? Глянемо з фінансової сторони, чи є тут потенціал. Відкриті джерела містять певні дані з приводу того, у яку суму обходиться підготовка солдата. Сухопутні війська у грудні минулого року нам повідомили, що з розрахунку на одного рекрута: на обмундирування виділяється майже 100 тисяч гривень; на боєприпаси - 75 727 гривень; 5 681 гривня — на продовольство.

Тут явно не все, бо не враховано: зарплати інструкторів та іншого персоналу; «розхідники» на кшталт матеріалів на такмед тощо; спорудження, ремонт та утримання полігонів та місць проживання; ви-

стина заявленого не видається. Дійсно, є випадки, коли можна отримати нормальний спальник, зимову форму, наколінники-налокотники тощо. Але буває, коли це все не видається, і таких випадків багато. Нагадаю, зараз належного нагляду за дотриманням законодавства в армії немає, тож все на совісті командирів. Ба більше, якщо ці 100 тисяч віртуально дати в руки рекруту разом з можливістю самому вибирати, від якого постачальника одягу та обладнання можна брати ці товари, то виявиться, що як мінімум придбане буде якіснішим. Про це є відповідна петиція.

Але ще більшу перспективу надає сума в 75 тисяч на набой. Навіть якщо брати ціни на аналогічні набой у роздрібному ринку, то це, грубо кажучи, 1800-2000 пострілів. Мені невідомі навчальні центри, де у потоку рекрутів є такий настрій. Радше мова може йти про цифри на порядок менші. На порядок — це у

ПРИВАТНИМ НАВЧАЛЬНИМ ЦЕНТРАМ НАВЧАТИ РЕКРУТІВ

Але тут напівміри не потрібні. Потрібно дати можливість керованим досвідченими ветеранами приватним навчальним центрам навчати рекрутів. За принципом, який зараз реалізовано в медицині «гроші ходять за пацієнтом» — гроші мають ходити за рекрутом. Бо зараз ми маємо стандартну ситуацію неефективного державного менеджменту. Коли рекрутам штампують військову професію «піхотинець» без справжніх навичок стрільби, такмеду тощо. І потім у тих же напівлегальних приватних навчальних центрах, або на власній базі фронтовим частинам доводиться донавчати бійців сучасній війні. Відволікаючись від основної бойової роботи, тратячи час і ресурси. Котрі перед цим держава виділила, але не

У Держспецзв'язку розробляють реєстр заборонених програм

Адміністрація відомства зараз виходить на фінальну стадію підготовки проекту постанови Кабінету, яка буде регулювати створення і використання реєстру забороненого програмного забезпечення.

Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України працює над проектом постанови Кабінету Міністрів про створення та використання реєстру забороненого програмного забезпечення (ПЗ).

Про це сказав директор Департаменту державного контро-

лю у сфері захисту інформації та аудиту безпеки Адміністрації Держспецзв'язку Ігор Стельник на панельній дискусії «Ворожий софт: як держава та суспільство протистоять ворогу і знаходять рішення» у межах конференції «Своє.ІТ 2025» у Києві. За словами Стельника, питання ворожого софту дуже болюче. Постійно відбувається мімікрування певного ворожого програмного забезпечення під вітчизняні чи європейські бренди.

«Незважаючи на рішення Ради національної безпеки й оборо-

ни України, згідно з яким до низки російських вебсторінок та програмних продуктів застосовувалися обмежувальні заходи (санкції), з різних причин не всі користувачі перейшли на вітчизняне чи іноземне програмне забезпечення. Вирішити цю проблему має нещодавно ухвалений закон 4336-ІХ. Він зобов'язує державні органи використовувати програмне забезпечення, з винятком того, що буде включене в реєстр забороненого ПЗ», — йдеться у повідомленні Держспецзв'язку. Там додали, що адміністрація відомства

зараз виходить на фінальну стадію підготовки проекту постанови Кабінету, яка буде регулювати створення і використання реєстру забороненого програмного забезпечення.

«Я б дуже хотів, і навіть наполягав, щоб до процесу вибору критеріїв включення ПЗ до цього реєстру була залучена професійна спільнота», — сказав Ігор Стельник.

У Держспецзв'язку нагадали, що конференція «Своє.ІТ 2025» відбулася в Києві. На ній говорили про те, як українські ІТ-рішення працюють, масштабуються і замінюють чужі аналоги, включно з російськими продуктами.

Нагадаємо, що в Україні низка університетів та державних установ обмежила використання те-

леграму. Зокрема, користуватися телеграмом на комп'ютерах, які використовують у службових цілях, заборонили посадовцям Сіверської та Покровської громад на Донеччині, а також працівникам Хмельницької міськради та комунальних установ.

Нещодавно про рішення відмовитися від телеграму повідомили в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка та Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.

Мар'яна ЗІНЧЕНКО,
13 травня 2025 року
<https://detector.media/infospace/article/240835/2025-05-13-uderzhspetszv'yazku-rozroblyayut-reiestr-zaboronenykh-program/>

П'ятнадцятого травня під час пресконференції в Анкарі Володимир Зеленський підтвердив, що Росія розпочала наступ по всьому фронту — це збіглося в часі з дипломатичними переговорами двох делегацій у Стамбулі. За словами президента, головний удар зараз припадає на Сумщину, де ворог накопив велике угруповання і продовжує накопичувати сили. За відкритими даними російські війська просуваються на Донбасі — біля Покровська і Костянтинівки.

Костянтинівський напрямок

З початку травня російські війська просунулися на кілька кілометрів углиб українських позицій між Торезьком і Покровськом. Цей напрямок умовно називають Костянтинівським, оскільки ворог намагається або вийти до Костянтинівки, або перерізати шляхи, що ведуть від міста. Противнику вдалося прорвати українську лінію оборони біля сіл Воздвиженка, Малинівка, Баранівка та Новооленівка. Ворог прорвався через українські укріплення і просунувся вперед на 5—10 кілометрів углиб території, яку контролювали ЗСУ. Росіяни захопили частину траси Покровськ — Бахмут, а саме: ділянку між селами Малинівка та Новооленівка. Це дає їм можливість наблизитися до Костянтинівки з південного заходу. Якщо їм вдасться закріпитися на цих позиціях, вони зможуть просуватися далі і перерізати шляхи, якими українські

військові отримують боєпостачання. Частина російських сил просувається в напрямку сіл Новоекономічне та Нова Полтавка. Ворог намагається розширити зону бойових дій у бік Мирнограда, щоби послабити українську оборону поблизу Покровська. Українські бійці утримують оборону в Єлизаветівці та на прилеглих ділянках. Вони не дають росіянам повністю захопити трасу. Якщо українськими силами вдасться утримати ці рубежі, це дасть змогу завдати ударів з флангів по російських підрозділах, які прорвалися вперед. Росіяни намагаються цьому завадити — їхня мета просунути далі за Малинівку, у напрямку Новоекономічного. Тоді може виникнути загроза оточення для українських підрозділів у Єлизаветівці, і вони будуть змушені відступити.

Російські війська намагаються просунути також південніше Торезька — в районі траси Н-20. Там українські сили утримують позиції, що дещо виступають уперед у бік

Російські війська наступають по всьому фронту. Ось що відбувається біля Покровська і Костянтинівки

противника. Такі ділянки називають «виступами» — їх важче обороняти, оскільки ворог може атакувати не лише з фронту, а й з флангів. Однією з головних цілей противника нині є «виступ» між селами Суха Балка та Стара Миколаївка. Раніше українські військові зуміли знищити ворожі позиції на ділянці між Сухого Балкою та Калиновим. Однак тепер російські сили знову наблизилися до Старої Миколаївки і, ймовірно, готуються знову штурмувати селище. У разі просування далі — в напрямку Романівки — росіяни можуть використати велику кількість дронів і піхоти для прориву. Тоді їм відкриється ширший фронт для тиску на Костянтинівку з півдня. Повільний наступ триває і навколо самого Торезька — біля Кримського, Дачного та на північно-західній околиці міста. У квітні противник намагався наступати на Костянтинівку з боку Часового Яру, однак за останній місяць це просування фактично зупинилося.

Покровський напрямок — наступ на Дніпропетровщину

З початку квітня противник веде наступ на захід від Покровська — у напрямку Дніпропетровщини. Найзапекліші бої тривають у селищі Удачне, де українські підрозділи утримують оборону. Водночас на інших ділянках фронту ворог досяг певних тактичних успіхів. Від початку травня російські війська просунулися на відрізках між Успенівкою та Новоолександрівкою, а також між Надіївкою і Запоріжжям. Після кількох тижнів боїв за Котлярівку, за різними джерелами, ворог або повністю контролює селище, або бої тривають на його околицях. Від Котлярівки до кордону з Дніпропетровською областю — близько трьох кілометрів.

Ворог розширює зону контролю на північ від Котлярівки, просуваючись у напрямку Муравки і Новомиколаївки — сіл, які розташовані менше ніж за три кілометри від кордону з Дніпропетровською областю. Ймовірно, російські сили вже частково закріпилися на південному сході від Новомиколаївки й просуваються низовиною в бік Мурав-

ки, до якої залишилося близько 2,5 кілометра. Ці населені пункти розташовані біля доріг, що ведуть углиб України. Ворог готується штурмувати цю ділянку мотоциклами, важкою технікою, дронами, артилерією та авіацією. Його мета — знайти слабкі місця і розпочати наступ з вигідних позицій.

Російські війська намагаються наступати в напрямку сіл Троїцьке та Горіхове. Горіхове розташоване менш ніж за кілометр від кордону з Дніпропетровщиною. На цій ділянці українські військові успішно проводять контратаки, щоб стримувати ворога. Південно-східніше від Новооленівки на Дніпропетровщині ворог активізував повітряну розвідку, запускаючи безпілотники, ймовірно, зі сторони Горіхового.

Сайт «Бабель», 19 травня 2025 року. Автор: Валерія ЛАЦУБА, редактор: Гліб ГУССЕВ. У скороченому вигляді. Повністю, зі всіма світлинами, матеріал розміщений за посиланням: <https://babel.ua/texts/118043-rosiyski-viyskanastupayut-po-vsomu-frontu-os-shcho-vidbuvaetsya-bilya-pokrovskai-kostyantynivki>

Джанін ді Джованні: Важливо покарати Путіна, але ще важливіше — тих, хто катував та вбивав

Джанін ді Джованні вже понад три десятиліття висвітлює війни. Одна з найвідоміших воєнних кореспонденток, вона працювала в багатьох гарячих точках: у Боснії, Сирії, Руанді, Іраку, Афганістані, а нині - в Україні. Її матеріали публікувалися в The Times, Vanity Fair, The New York Times та The Guardian. За свою діяльність вона отримала численні нагороди, зокрема премію «Мужність у журналістиці» від Міжнародного фонду підтримки жінок у ЗМІ. Однак робота Джанін виходить далеко за межі журналістики. Як співзасновниця та виконавча директорка The Reckoning Project вона перетворює історії війни на юридичні докази і формує справи для міжнародних судів. В Україні її увага зосереджена на злочинах, що не завжди бувають видимими: примусова русифікація дітей, ідеологічна обробка (індоктринація) на окупованих територіях та стирання української ідентичності. У цьому інтерв'ю Джанін відверто розповідає про справедливість, травму, безкарність Путіна та про те, що означає чинити опір - не лише зброєю, а й свідченнями. Ми записали цю розмову у Львові під час Lviv Media Forum 2025.

«УКРАЇНЬСЬКА ВЛАДА – ПЕРША ЗА ВСЮ МОЮ ПРАКТИКУ, З ЯКОЮ МИ СПРАВДІ СПІВПРАЦЮЄМО»

– Коли ви зрозуміли, що ваша робота – це дещо більше, ніж просто документування воєнних злочинів?

– Я відчула, що просто документувати події в Бучі чи депортацію дітей – це замало. Одна справа – використовувати це для журналістських текстів, а зовсім інша – щоб посадити винних до в'язниці, де їм і місце. Але як це зробити? Ви збираєте свідчення, а потім працюєте безпосередньо з прокурорами, щоб допомогти сформувати справи проти Путіна. І не лише проти нього. Важливо покарати його, але ще важливіше – тих, хто катував, вбивав, керував безпілотниками, возив дітей автобусами, бомбардував лікарні в Маріуполі і хто катує українських військовополонених. Усі ці люди порушують міжнародне право. Існують так звані закони війни, Женевські конвенції, яких потрібно дотримуватися і поважати. Якщо їх не дотримуватися – це порушення закону, і за це необхідно нести покарання. Ось як працює відповідальність. І мене зараз дуже непокоїть те, що ми живемо у світі, де панує безкарність. Люди уникають відповідальності. Путін уникає її.

Нетаньягу теж. Нетаньягу морить голодом два мільйони людей. Вже десять тижнів він не дозволяє доставляти гуманітарну допомогу до Гази (станом на 16 травня – УП). Він не карає Хамас, він карає немовлят, які вмирають. За це треба покарати його.

– Ви згадали випадки, коли росіяни бомбили драмтеатр у Маріуполі та вокзал в Краматорську. Але як документувати злочини, коли немає вибухів і тіл? Наприклад, в інформаційній війні – як зафіксувати примусову русифікацію українців?

– Цікаве запитання, бо саме зараз ми працюємо над індоктринацією, «нав'язуванням ідеології». Формально це не злочин, адже це не закріплено чітко в міжнародному кримінальному або гуманітарному праві. Але вони нав'язують ідеологію дітям – до слова, не лише дітям, а й дорослим – на окупованих територіях і позбавляють їх української ідентичності. Перше, що роблять із вивезеними дітьми – забирають їхні імена і дають російські. Відбирають мову. Ті діти не можуть говорити українською, вони змушені говорити російською. Відбирають їхню ідентичність – вони більше не українці, а росіяни.

– Що ми, українці, і такі організації, як The Reckoning Project, можемо зробити, щоб притягнути цих людей до відповідальності?

– Ми працюємо над цим. Це дуже важливо для нас. Ми щойно опублікували звіт. Цікаво, що ніхто цим не займається. Скидати бомби, розстрілювати людей у Бучі з близької відстані – ми знаємо, що це воєнні злочини. Але взяти населення сходо України і почати працювати з їхньою свідомістю... Особливо діти до 9–10 років – вони надзвичайно вразливі. Я багато працювала з дітьми-солдатами в Африці, роками вивчала це питання. Мені казали, що діти стають найкращими вбивцями, бо до восьми років у них ще не сформоване чітке розуміння добра і зла.

– Як ви обираєте, що документувати насамперед?

– Зараз для нас пріоритет – індоктринація дітей. Як ми це визначаємо? Ми з командою намагаємося братися за те, чим не займають-

ся інші. В Україні працює багато громадських організацій, які дуже професійно збирають докази. Тож ми намагаємося не дублювати їхню роботу. Ми шукаємо ту ділянку, де можемо зосередитися, щоб зробити свій внесок. Я не хочу просто «працювати» – я хочу мати вплив. Я хочу побачити, як у Гаазі викладаються злочини Путіна – системно, доказово – щоб ми могли допомогти Міжнародному кримінальному суду, Офісу генерального прокурора в Києві. Нам дуже пощастило: українська влада – перша за всю мою практику, з якою ми справді співпрацюємо. Ми працюємо з Офісом генпрокурора. В інших країнах, де я працювала, уряд завжди був на протилежному боці.

«КОЛИ ТРАМП ПЕРЕМІГ НА ВИБОРАХ, МИ ВСІ ЗРОЗУМІЛИ: СВІТ ЗМІНІТЬСЯ, БО ВІН – НЕ СОЮЗНИК ПРАВ ЛЮДИНИ»

– Ви згадували інші громадські організації. Наскільки я бачу, після скорочення фінансування від USAID стало менше організацій, що документують воєнні злочини в Україні. Чи відчули ви це на своїй роботі?

– Знаєте, коли Трамп переміг на виборах, ми всі зрозуміли: світ зміниться, бо він – не союзник прав людини. Він ненавидить пресу і журналістів – і ось чому він створює власну соціальну мережу TruthSocial і Fox News – але це не журналісти, це пропагандисти. Він не терпить справжніх журналістів. Він ненавидить верховенство права, бо сам його порушує. Він вважає себе вищим за закон і навіть контролює Верховний Суд. І, зрештою, права людини – він намагається їх знити і ліквідувати громадянське суспільство. Особисто ми в The Reckoning Project вирішили не панікувати, а просто продовжувати працювати, попри все.

– Як політика Трампа впливає на вашу роботу зараз і як може вплинути на справу в Гаазі в майбутньому?

– У довгостроковій перспективі, думаю, не вплине. Тобто Трамп намагається залякати людей, і саме тому було скорочено допомогу від USAID. Але зараз його фокус – це Америка, депортація мільйонів людей. Людей, багато з яких мають повне право там бути. Вони народилися в США, але якщо в них немає «правильних» документів, то... Він годується страхом.

«ЦЕ НЕ ПУТІН ТИСНУВ НА СПУСКОВИЙ ГАЧОК»

– Як ви бачите шлях перетворення зібраних свідчень на справжнє правосуддя?

– Наші дослідники працюють не так, як журналісти. Ми не просто ставимо запитання; ми знаємо, які саме факти цікавлять прокурора. Наприклад, якщо ми документуємо справу депортованих дітей, то шукаємо свідчення від батьків, вихователів, персоналу інтернатів – усіх, хто бачив дитину востаннє. Потім ці свідчення збираються за детальним опитувальником. Ми перевіряємо їх. Ми використовуємо відкриті джерела, супутникові знімки – як-от у випадку з вокзалом у Краматорську. Все має бути підтверджено.

– Коли розгляд цієї справи станеться? І чи справді Путін сяде до в'язниці?

– Коли мені кажуть: «Путін ніколи не сяде», я кажу їм подивитись на двох диктаторів – Дутерте з Філіппін і Мілошевича з колишньої Югославії. Обидва вбивали тисячі людей, обидва тероризували мирне населення. І

жоден з них не думав, що опиниться в Гаазі. Де помер Мілошевич? У камері в Гаазі. Бо його уряд впав, а новий передав його правоохоронцям. Те саме сталося з Дутерте, і він теж нині у в'язниці. Тож люди кажуть, що «Путін не сяде», але ми цього не знаємо. Ми не знаємо, коли в Росії з'явиться новий уряд.

– Ви вірите, що можливо повною мірою досягти справедливості для України? Що міжнародні трибунали готові забезпечити її?

– Я переконана, що міжнародні трибунали справді готові до цього.

Найбільший офіс Міжнародного кримінального суду у світі розташований в Україні, в Києві. І це вже знак. Також готовність українського Офісу генерального прокурора працювати безпосередньо з МКС, Міжнародним судом ООН, іншими механізмами, як-от універсальна юрисдикція, свідчить про те, що шлях відкритий.

– Як ви уявляєте справедливість для України?

– Я сповнена надії. Справді. По-перше, зараз дуже багато людей зосереджені саме на цьому. По-друге, українці самі вимагатимуть справедливості. Я знаю характер українців – він дуже сильний. Ви не жертви. Ви не ті, хто просто сидить і каже: «Подивіться, що з нами сталося». Ви ті, хто каже: «Ми будемо боротися». Я не думаю, що український народ дозволить, щоб справедливість не відбулася. Також важливо пам'ятати, що національні суди вже працюють. І буде міжнародне правосуддя. Щодо злочину агресії буде створено трибунал – я в це вірю, і це дуже важливо.

«Я НІКОЛИ НЕ БУЛА ОБ'ЄКТИВНОЮ. Я ЗАВЖДИ БУДУ НА БОЦІ ТИХ, ХТО СТРАЖДАЄ»

– Ви працювали під час багатьох воєн і бачили багато. Яка історія в Україні вразила вас найбільше? Можливо, якась конкретна людина, з якою ви спілкувалися?

– Думаю, Буча. Спілкування з матерями, які втратили своїх дітей... Одна мама розповідала, як її сина схопили просто на вулиці, катували, а потім вбили. Її біль від того, що її дитина так страждала, був неймовірним. А ще мене вразили українські військові, з якими я розмовляла – дехто з них втратив руки або ноги, але вони все одно вірили в те, що борються. Вони розуміють: «Я борюся не лише за Україну. Я борюся за щось більше». Це боротьба за демократію, за справедливість, за те, що ви вважаєте правильним. Загалом, мене вражає вся країна, бо я ще ніколи не бачила такого народу – без позиції жертви. Натомість є сильне відчуття, що «нас не зламати, ми – українці». Це дуже емоційно і надзвичайно потужно. Україна – неймовірна країна.

– Як ви захищаєте себе й свою команду від професійного вигорання, адже це надзвичайно травматичний досвід?

– Так. Я думаю, ми захищаємо себе завдяки вірі в те, що ми робимо. Наша робота – це те, що нас рятує. Віра в те, що твоя праця має значення – це найважливіше під час війни. Я знаю, що моя українська команда відчуває, що вони роблять щось важливе. Інакше було б відчуття повної безпорадності. А війна саме це й робить – вона позбавляє вас сили. Ви не можете зупинити війну. Ви не можете захистити людей. Але можете писати про це. Можете розповідати історії. У вас є сила контролювати наратив і зробити так, щоб це була правдива оповідь. У це треба продовжувати вірити. Це

дуже важко, коли війна триває вже понад три роки, і ви дуже втомлені. Ви хочете, щоб усе скінчилося. Ви хочете нормального життя. Ви не можете вільно поїхати з країни. Багато людей, яких я знаю, кажуть, що не хочуть зараз заводити дітей, не хочуть створювати сім'ю. Вони не хочуть приводити дитину в цей світ зараз. Війна – це безпорадність. І я думаю, що єдиний спосіб подолати її – це віднайти внутрішню силу через контроль над власною долею. Ви можете писати про це. Можете вести щоденник. Можете фотографувати. Можете зберегти ту частину себе, що сподіваєтьсяся.

Війна закінчиться. Я не знаю, чи закінчиться вона з Трампом або на його умовах, але вона точно закінчиться. І коли це станеться – життя почнеться знову, і тоді вам доведеться скласти його до купи. Але ви ніколи не забудете, що з вами сталося. І, можливо, ви не зможете пробачити. Це залишиться з вами назавжди. Проте в якийсь спосіб це зробить вас сильнішими. Ви зможете по-справжньому цінувати той день, коли сядете в літак із Києва до Варшави, Греції, Італії чи Америки. Ви будете цінувати цей політ так, як ніколи. Я не приймала душ у Боснії багато місяців поспіль. І коли я потрапила в місце, де була гаряча вода, я ніколи більше не сприймала як належне світло чи гарячу воду. Бо я прожила кілька років без світла. Я вже не та людина, якою була до Боснії – і я щаслива, що так є. Я вважаю, що мені пощастило пройти через це.

– В одному з ваших інтерв'ю ви сказали, що пам'ять – це форма спротиву. Як ми, українці, можемо зберегти пам'ять про цю війну?

– Пишіть про це, фотографуйте, малюйте, створюйте мистецькі об'єкти, театральні постановки – використовуйте мистецтво чи слова так, щоб це ніколи не було забуто. Бо так, як я і казала: рівно за 30 років, хто б не керував Росією, намагатиметься переписати всю цю історію і говоритиме, що «це не Росія пішла на Україну – це українці пішли на Москву. Ніякої Бучі не було, як не було Ірпеня і Маріуполя». Все це – брехня, але ви зможете сказати: «Було, ось щоденник моєї родини». Саме тому я завжди кажу людям: пишіть. Найважливіша форма спротиву – це ваш щоденник. Не лише ваша журналістська робота, а й особистий щоденник. Бо ваші діти, онуки, правнуки прочитають його і скажуть: «Вау, у моєї бабусі був застосунок на телефоні, який називався «Повітряна тривога». Коли летів дрон – додаток подавав сигнал, і вони мусили йти ночувати в підземний паркінг!» або «19 000 дітей вивезли з України в Росію, посадили в автобуси і вкрали в них імена!». Росіяни кажуть, що цього не було, але це було, бо ось вам список всіх імен. Отже, так, пам'ять – це наш найбільший спротив. Пам'ять і документування. Тоді ніхто не зможе сказати, що ви все це вигадали. Бо буде доказ. А докази не брешуть.

Аліна ПОЛЯКОВА

«Українська правда», 28 травня 2025 року

(У скороченому вигляді. Повністю – за посиланням: <https://www.pravda.com.ua/articles/2025/05/28/7514373/>)

На світлинці: Джанін ді Джованні. Ілюстративне фото за посиланням: <https://detector.media/infospace/article/211733/2023-05-25-voenna-korespondentka-dzhanin-di-dzhovanni-navidkrytti-lmf-2023-pravosuddya-shchodorusiyan-shcho-chynyat-voenni-zlochynyv-ukraini-mozhlyve/>)

Коли не будемо рости, то постанемо звіротою або пустелею

(Вільний есей під відкритим небом)

Сонце з неба дивиться на нас, зігріваючи планету і всіх-всіх, що на ній живуть. У кожного – своя природа. Наприклад, людина має насамперед творити (але аж ніяк не нищити-руйнувати все на своєму шляху). А ще – постійно бути вдячною йому за те життєдіяльне світло з висоти. Тому – тягнімося до нього... Та виявилось, що після початку третього тисячоліття нашої ери найбільша за своєю територією країна на нашій планеті впевнено пішла якраз проти людської природи. І найбільш повно це відчули на собі ми, українці, її сусіди. Особливо – після 24 лютого 2022 року, коли небо над нами стало для кожного потенційно смертельно вбивчим. І тепер мусимо не тільки боротися з тією агресивною звіротою, що на нас напала, а насамперед – постійно духовно зростати, аби їй не уподібнитись чи – не постати пустелею у випадку поразки.

ПИХАТА РУІНА ХОЧЕ ПОГЛИНУТИ НАШЕ ЖИТТЯ...

Постійне поглинання-загарбання характеризує вчорашню Московію, яка тепер, на початку третього тисячоліття, стала бездуховною руїною. І це – результат паразитування як над загарбаними територіями і пригнобленими там народами, так і результат паразитування на багатствах надр планети на тлі духовної деградації самих загарбників. Управителі цієї сьогочасної паразитарної імперії намагаються всюди сіяти лише страх, а не світло знань. І саме цим вони демонструють своє дикунство й духовну нерозвиненість. Бо їм важливо, щоб їх насамперед боялись. Розумним же хочеться, щоб їх розуміли.

Якщо навіть неозброєним оком поглянути на те, що роблять з Україною ці зграї пихатих, то можна побачити, що це – руїни і намагання пригнобляти-нищити все живе: від Бучі, Маріуполя та інших місцевостей до вичавлювання зі свідомості українських дітей на окупованих територіях геть всі духовні набутки нашого народу. Тобто – агресивна пихата руїна вміє тільки одне: руйнувати життя. Вона намагається замінити життєдайне сонце над нами на абсолютну покору тим, що своїми

тілесами пообсідали їхні державні престולי та престольчики.

КОЛИ НЕ ВДАЛОСЯ ШВИДКО ПЕРЕМОГТИ...

Після того, як ворогу не вдалося «Київ – за три дні...», він вирішив знищити Україну поступово. Він хотів заморозити нас однієї зими, другої, третьої..., він всіляко намагався поселити в наших домівках темряву й холод своїми атаками на енергетичні та енергоємні об'єкти буквально на всій території України. А ще – будь-що залякати цивільне населення постійними обстрілами багатоповітряних у густо населених районах, лікарень, шкіл, дитсадків... І діяв так протягом усіх тих трьох із лишком років із часу початку повномасштабної агресії.

А тепер, коли і «за три дні», і за три з лишком роки лютотою ворогу свої мети досягти не вдалося, він все одно хоче нас знищити, але вже ресурсів для цього йому не вистачає. Тож достеменно не знає, що робити далі. Але найголовніше, що він – вірний раб свого постійного і гострого бажання ЗНИЩИТИ НАС...

«ВІН», «ВОНА», «ВОНО» чи «ВОНИ» –
все одно ниці

Ворог, пихата руїна, реальне дикунство,

зграї пихатих... Як не називай, а все це – не тягнеться до сонця, а пнеться вгору. Бо – пихате, а значить – нице, бо – не в гармонії з живою природою, бо накопичується із образ і заздощів, із прагнень вивищуватися над іншими, принижувати їх і гнобити, із ненависті й люті по відношенню до щасливих, світлих і розумних...

Все це – про вже остаточно здичавілу паразитарну імперію, яка сповзає у провалля забуття. Але все це, що багато-багато років засмічувало мізки мільярдів людей на планеті своєю наскрізь брехливою пропагандою й творило брехомор, стане звичайним сміттям, оскільки він не несе в собі світла знань.

НАПОВНІМО НАВКОЛИШНІЙ СВІТ СВІТЛОМ ЛЮБОВІ!

Ворожі зграї сьогочасних ординців з усіх своїх сил намагаються зробити небо над нами постійно вбивчим. – Щоб ми більше не тягнулися вдячно до нього й до сонця в його центрі, яке є для нас джерелом життя. Вони хочуть, щоб ми поховалися десь у норах бомбосховищ під землею і тремтіли там від страху.

А як ми можемо діяти у відповідь на ці їхні забаганки? Наповнювати навколишній світ світлом любові! А це означає не тільки високе вміння творити красу в гармонії з природою, а й потужну діяльність у сфері захисту нашого життя, у сфері його оборони від будь-яких агресорів, що хочуть обмежити наш бажання вільно жити й творити. – Для того, аби упереджувати будь-які атаки на нас і не поставати знову жертвами у битві зі звіротою. Для того, щоб не уподібнюватися їй або не постати мертвою пустелею на землі у випадку поразки.

Маємо залишитись вільними творцями у всьому, що підносить високо красу і захищає та примножує любов!

Сергій ЗІНЧЕНКО,
м. Кривий Ріг

НАСНИЛАСЬ МАМА

Наснилась мама. Із країв
прийшла далеких,
Де навіть шепотіння
Душ вчуває Бог.
Там нічогісінько –
ні холоду, ні спеки,
Ні горя, ні поразки,
ані перемог.

Вона, як завше, в кухні
поралась невтомно
В чистенькому вбранні,
що зшила саморуч.
Питала німо, смутку
і тривоги повна:
Як вберегти родину
від життєвих туч?

Смачнючими млинцями
з сиром пригощала.
Уклала в начинку поради
на віки:
Заповіла йти вперто
крізь часу навали,
Сповідуватись сміло
за гріхи.

А на столі – млинці,
зелений чай, варення...
Матусин погляд протинав
світи чудес.
Дала Надія* знак надії
на прощення,
Яке ще треба заслужити
у Небес.

* Надія – ім'я мами.
Олена ШВЕЦЬ-ВАСІНА,
м. Дніпро
<https://www.facebook.com/olena.svec.vasina>

Підбито підсумки Всеукраїнського літературного конкурсу українськомовних творів ім. Михайла Селезньова-2025

У Дніпрі оголошено результати Всеукраїнського літературного конкурсу українськомовних творів ім. М. Селезньова-2025. Нагороди вручали голова ДОО НСПУ Фідель Сухоніс та голова Оргкомітету конкурсу, донька М. Селезньова – Ірина Селезньова.

У номінації «Проза» дипломом I ступеня нагороджено:

– Віктора Васильчука (м. Коростень, Житомирщина) за збірку новелет, оповідань «ПРИРЕЧЕНІ НА ЖИТТЯ»;

– Еліну ЗАРЖИЦЬКУ (м. Дніпро), Ольгу ПОЛЕВІНУ (м. Кропивницький), співавторки ідеї колективної збірки «Чи бачать небеса котів»;

– Катерину КРАВЧЕНКО (м. Кам'янське) за збірку оповідань «Спалях»;

– Ларису ОМЕЛЬЧЕНКО, Галину КУЗЬМЕНКО (м. Підгородне), упорядники збірки «Легенди та оповідки слободи Підгородньої»;

– Олесю ОМЕЛЬЧЕНКО (с. Військове, Дніпропетровщина)

за повість «Аристократка без соціального статусу»

Дипломом II ступеня відзначено:

– Яну ЛОВЧИНСЬКУ (ЛІННІК) (м. Кам'янське) за збірку оповідань «Скелети у шафі».

У номінації «Поетія» дипломом I ступеня отримала Олеся Омельченко (с. Військове, Дніпропетровщина) Лірична поема-фреска «Любов зцілити рани прилетить».

У номінації «Публіцистика» дипломи I ступеня отримали Вікторія ДМИТРЕНКО (м. Полтава) та Юрій ПШЕНИЧНИЙ (м. Дніпро) за громадсько-політичне видання «Славетні постаті Придніпров'я: імена, повернені з минулого. «Мене не розстріляють, я не дамся...» (Борис Тенета)».

У номінації «Твори для дітей» членкиня НСПУ Олеся Омельченко (с. Військове, Дніпропетровщина) за книгу «Весела казочка з городу» отримала свою третю нагороду. Перше місце з нею поділила Тетяна ПРОКОФ'ЄВА (м. Покров)

за абетку «Літери для малят від пахів і звірят».

Почесними грамотами відзначено школярку Маргариту КОЗЛОВУ та Марію БОЙКО за ілюстрації до книги «Поетія, не зрадь!» Нелі УЛЬЯНЧЕНКО і «Веселої казочки з городу» Олеси ОМЕЛЬЧЕНКО.

Приємний бонус отримали авторки Ольга Мітченко,

Яна Ловчинська (Линнік) та Тетяна Прокоф'єва. Їм було вручено подарункові сертифікати на знижку на купівлю книжок в електронній книгарні Видавництва Дружок. Також всі учасники заходу мають приємність – подарунок від Дніпропетровської обласної бібліотеки для молоді – плетений браслет.

Пресслужба ДОО НСПУ (У

скороченому вигляді. Повністю, зі всіма світлинами, знаходиться за цим посиланням:

<https://nspu.com.ua/aktualno/pidbito-pidsumki-vseukrainskogo-literaturnogo-konkursu-ukrainskomovnih-tvoriv-i-na-m-mihajla-seleznova-2025/> та на ФБ Еліни ЗАРЖИЦЬКОЇ від 22 травня 2025 року за посиланням: <https://www.facebook.com/elina.zarzac.k>